



Mirno kri!

Izvanreden svetoven zunanji politični položaj je samo po sebi razumljivo vplival tudi na naš notranji politični položaj. Država sama je morala poseči po nekaterih varnostnih ukrepih, da zavaruje lastno domovino in lastne narode proti eventualnim presenečenjem. Morala je preskrbeti za tako imenovano pripravljenost naše vojske in za najnujnejšo varnost naših meja. Tako je bila prisiljena pozvati večje število mož in fantov, da se odzovejo njenemu vabilu in branijo v pripravljenosti naše skupne interese.

Nič ni čudno, če taki izvanredni ukrepi bolj ali manj pustijo za seboj vidne sledove in če kolikor toliko nervirajo tudi naše javno življenje in živčevje posameznika. Kolikor toliko namreč nujno zastane tok vsakdanjega življenja, pridejo posledice nekatere gospodarske in socialne spremembe in posledice ter potegnejo za seboj nekaj odstotkov celotne družbe.

Popolnoma napačno pa je, če ob takih ukrepih začnemo izgubljeni vsako prisotnost duha in mirno presojo razmer ter tudi nečemo verjeti jasnim zagotovilom najbolj merodajnih faktorjev v narodnem in državnem življenju ter z lastnimi dejanji in z lastnim govorjenjem brez potrebe in vetra napravljamo vihar. Škodujemo tako samim sebi, razburjamo ljudi v ožjem krogu okrog sebe ter ustvarjamo brez vsake potrebe, brez vojne, neko bojno razpoloženje, ki gre za tem, da pustimo v nemar vsako ustvarjajoče delo ter čakamo samo na to, kaj bo prinesla usoda.

Mislimo, da vršimo svojo narodno pa tudi svojo strokovno stanovsko dolžnost, če naše članstvo in naše prijatelje opozarjamo na to, da naj kljub izrednim časom v zunanjem svetu in kljub nekaterim nujnim ukrepom v lastni domovini ne zgubljajo živcev ter naj v danih razmerah s stvarnim in mirnim delom tako v poklicu samem kakor tudi v organizaciji skrbijo za to, da bo naše zasebno in javno življenje odgovarjalo dejanskemu položaju naše domovine, ko lahko rečemo, da je to kljub vsemu morda najbolj miren otok v razburkanem svetu.

Mirno lahko rečemo, da mnogi pri presoji položaja in v pričakovanju prihodnosti daleko pretiravajo nevarnosti in da zato zlasti skrbijo ljudje iz nam nasprotnih vrst, ki so ob vsaki izredni priliki hoteli ribariti v kalnem, mešati ljudi in ustvarjati razpoloženje za njihova uničujoča stremeljenja. Ti ljudje so se vedno izkazali za nestvarne delavce in za prave histerične kričarje. Iz muhe so vedno napravili slona, iz nekaj kapljic deževja pa pravo povodenj in so kričali, da je sedaj vse staro za nič in da prihaja nova, to je njihova doba, v kateri bodo želi tisti, ki nikoli nič delali niso. Človek ne more izgubiti vtisa, da ima opraviti z nezdravimi, duševno in živčno bolnimi ljudmi, s pravimi histeriki, ki kar hlipajo po novih dogodkih in iz njih ustvarjajo vse mogoče kombinacije, seveda vedno tako, da za nje prav kaže, pa čeprav za celotno družbo za nič. Nič ne pomaga, če zdravnik histeriku zatruje, da ni tako bolan kakor on trdi. Histerik bolj ve kakor zdravnik in zdravnika proglasi za nevedneža in mazača. Nič ne pomaga, če odločujoči državni činitelji poudarjajo, da naj ohranimo mirno kri in mirne živce in da za nas trenutno nobene nevarnosti ni. Histeriki ne morejo in nočejo tem izjavam verjeti, ker jim red in mir v državi ne ugaja in z vsemi razpoložljivimi sredstvi razburjajo ljudi ter ustvarjajo v javnosti nekako živčno bolno stanje.

Dejansko moramo reči, da je razsodnost nekaterih pred vplivom teh nerazsodnih in neodgovornih ljudi bolj ali manj klonila in da so nekateri res zapadli njihovemu razdiralnemu vplivu.

Zdrav razvoj našega stanovskega delavskega gibanja, zdrav razvoj in obstoj našega družabnega življenja pa zahteva, da brezpogojno tudi v teh izrednih časih

Borbo za volitve obratnih zaupnikov v letošnjem letu smo častno prestali. Na uspeh smo v resnici lahko veseli. Mnogo je bilo treba truda, mnogo požrtvovalnosti in samoodpovedi poedinega člana naše organizacije. Toda ta trud in skrb za razširitev naše organizacije med slovenskim delavstvom je bila bogato poplačana. Vsi smo ga veselili: od najvišjega funkcionarja na centrali, do zadnjega člana v podružnici. Toda nekaj ne smemo pozabiti in izgubiti izpred oči. Ta uspeh in ta zmaga pri volitvi obratnih zaupnikov sta tesno povezana z dolžnostjo in ne majhno odgovornostjo naše organizacije pred delavstvom.

Šli smo v volilno borbo z močnim hotenjem po brezobzirni borbi proti marksizmu in neumornem delu za delavsko dobrobit. Delavstvo je naše klice razumelo in dalo temu primeren odmev. Zaupanje, ki ga nam je delavstvo dalo, moramo prav ceniti. Kader naših izvoljenih zaupnikov predstavlja eno tretjino vsega slovenskega delavstva. Ta tretjina delavstva bo zahtevala od nas in naših zaupnikov računov. Če smo v volilni borbi poudarjali našo neizmerno voljo po delu, po požrtvovalnosti, tedaj moramo sedaj, po tej častni zmagi, svoje besede izpremeniti v dejanja. Naše geslo bodi: »Vsak zaupnik bodi na svojem mestu mož.«

„Spominski zbornik Slovenije“ o ZZZ

Za dvajsetletnico naše osvoboditve je izšel pod uredništvom dr. Jožeta Lavriča, dr. Josipa Mala in dr. Franceta Strleca prekrasen »Spominski zbornik Slovenije«. Piše tudi o našem pokretu in daje o nas sledečo pohvalno oceno:

Zveza združenih delavcev.

V novembru 1935 je bila ustanovljena Zveza združenih delavcev (ZZD) kot zveza delojemalskih strokovnih društev in organizacij na ozemlju dravske banovine. Svoj sedež ima v Ljubljani.

ZZD je nestrankarska organizacija in je njen namen združevati delojemalce v včlanjenih društvih, pospeševati njihovo splošno in strokovno izobrazbo, ščititi njihove koristi, jim nuditi pomoč, izboljševati njihove kulturne, gospodarske in socialne razmere

Poleg svobode združevanja v stanovske organizacije za samoobrambo, je zakonodajalec pred izkoriščanjem kapitala napram delavstvu postavil z zakonsko močjo delavske varuše — zaupnike. Po predpisih o delovanju obratnega zaupnika je obratni zaupnik v svojem obratu zakoniti čuvár in prvi pomočnik Inspekcije dela, delavskih zakonitih pisanih pravic, kolektivnih pogodb in drugačnih med delavstvom in podjetnikom tvorjenih sporazumov. Zaupnik, ki mu pisane pravice delavcev niso poznane, ne more svojih dolžnosti, kakor mu to nalaga funkcija, izvrševati. Zato je ena izmed najglavnejših nalog naših izvoljenih zaupnikov ta, da se s pisano pravico delavcev seznanijo, da jo dobro poznajo. Centrala Zveze Združenih delavcev bo v tem pogledu stala vedno ob strani vsikdar, kadar bo zaupnik zahteval njene pomoči. Je pa tudi Delavska zbornica dolžna dajati vsa potrebna pojasnila in poduke, v kolikor bodo zaupniki to zahtevali. Izrabite to ugodnost in se z njo okoristite!

Obratni zaupnik je po zakonu zaščitnik delavstva. Zato mora vedno ravhati tako, da bo s svojim delovanjem koristil delavstvu v njegovih vsakodnevnih težnjah ali kakršnihkoli drugačnih prizadevanj, ki se tičejo odnosov napram podjetniku. Funkcija

po krščansko-socialnih načelih ter pospeševati med njimi gojenje stanovske, državne in narodne zavesti.

Na prvem obnem zboru v letu 1937. je imela ZZZ 2150 članov, na drugem obnem zboru v maju 1938 že 4212 in je od tedaj že v jeseni l. 1938. prekoračila število 5000. V zadnjih mesecih ZZZ naglo narašča.

V poslovnem letu 1937./38. je Zveza združenih delavcev podpisala 10 kolektivnih pogodb in preko 20 sporazumov v raznih tarifnih in drugih sporih. Na plačah je ZZZ sama priporila slovenskemu delavstvu čez 3.000.000 din.

Predsednik centrale ZZZ je g. France Preželj, ki je tudi predsednik konzorcija ZZZ »Slovenski delavec«.

»Slovenski delavec« izhaja tedensko, je izborna urejen strokovni list in zato med slovenskim delavstvom zelo priljubljen.

kor zato ne smemo izgubljati živcev, ne smemo popuščati od svojega rednega dela, ampak moramo prav s poudarkom izpolnjevati v teh časih svojo stanovsko in svojo organizacijsko dolžnost ter tako v mirni domovini ustvarjati mirno ozračje, v katerem je edino možno biti v nasprotju z ostalim svetom v pravi pripravljenosti.

Nimamo nobenega neposrednega vzroka za to, da bi se dolžnostim dela odtegovali, nasprotno: časi zahtevajo od nas podvojenega dela in podvojenega izrabe vseh naših moči. Ni nevarnosti, da bi bili v tem delu v doglednem času moteni in zato še enkrat poudarjamo: ne nasedajmo histerikom, ohranimo mirno kri!

zahteva včasih od obratnega zaupnika mnogo poguma. Ne malo kje namreč so v podjetjih kot razni mojstri ali obratovodje inozemci, katerim naša delavska zaščitna zakonodaja ni poznana in delajo obratnemu zaupniku čestokrat velike ovire in težave. Zaupnik, ki bo poznal delokrog svojega delovanja do potankosti, si bo znal v vseh okoliščinah pomagati. Sta zato tukaj Inspekcija dela in Delavska zbornica, da v težkih slučajih priskočita na pomoč obratnemu zaupniku, kadar to zahteva. Dela pred nami je ogromno. Vsak dan čujemo pritožbe, da se socialna zaščitna zakonodaja ne izvaja, da jo podjetniki ne priznavajo. Krši se delovni čas. Ne plačujejo se čezurna dela z zakonitim pribitkom. Kolektivne pogodbe se mnogokje kršijo, vsepovsod je polno kršitev, ki jih bo treba odpraviti. Obratni zaupniški zbor je prvi poklican v to, da se spravi v življenje in resnično izvaja vse, kar si je delavstvo potom dolgoletnih borb vzaknilo.

Delo naših obratnih zaupnikov naj bo stvarno, resno in neumorno in naj bodo svojem delavstvu v resnici pravi zastopniki in čuvarji njegovih pravic. Mnogo lažje pa se bo to težko delo izvrševalo in tudi bolj učinkovito, če obratni zaupniki delajo roko v roki z našo strokovno edinico-organizacijo v dotičnem kraju. Strokovna organizacija je obratnemu zaupniku v njegovem delu močno hrbtišče. Zato ne gre tega podcenjevati. V onih podjetjih, kjer bodo zaupniški kader in predstavniki strokovne organizacije znali delati vzajemno, tam bo položaj delavstva brez dvoma v doglednem času izboljššan, ker bodo v vzajemnem delu sposobni pripraviti podjetnika na to, da se bo držal vseh zakonov, pogodb in sporazumov.

Vsak zaupnik pa imej tudi močno zavest, da si zaupnik izvoljen na željo delavstva, organiziranega v naši organizaciji Zveze Združenih delavcev. Po svoji vesti si dolžan v delovanju obratnega zaupnika čuvati ugled in položaj ZZZ v vsakem oziru in okoliščinah. Delavstvo te bo vedno zasledovalo in ocenjevalo tvoje delo, kot pristaša in pripadnika naše organizacije. Po tvojem delu in zadržanju bo sodilo tudi organizacijo. Zato pazi, da ji boš v ponos in ugled! Če bodo vsi naši izvoljeni zaupniki delali po teh smernicah, potem si upamo že danes zapisati, da bomo pri prihodnji borbi odnesli ne samo večino, ampak lahko absolutno večino, kar je že naša davna želja. Zato vsak na svojem mestu delaj!

S TABORA ZZZ V PREDOSLJAH:



Odbor podružnice ZZZ pričakuje pokrovitelja tabora, g. ministra dr. Kreka, bota in botrico podružničnega prapora.

Sebe tolčejo po zobeh

Združeni socialisti v svojih časopisih še zmeraj premlevajo pretečene volitve obratnih zaupnikov. Kar ne morejo se sprijazniti z dejstvom, da je naša organizacija v tem volilnem boju odnesla zmago, sami pa da so bili poraženi. Saj bi bilo to tudi čudno, če se spomnimo, kako so ta glasila od novega leta dalje neprestano napovedovala naš popolen poraz v tej volilni borbi in svoj končni obračun z nami. Na vse mogoče načine skušajo sedaj zmanjšati vpliv te naše zmage in svojega poraza, da bi tako vzdržali v svojih vrstah razrahljano disciplino in odpadajoče članstvo.

ZDRUŽENI SOCIALISTI PO VOLITVAH OBRATNIH ZAUPNIKOV.

V zadnji številki smo v članku »V marksističnem ogledalu« prikazali, kako se na čudne načine prizadevajo naši mrksisti za to, da zabrišejo posledice izgubljene bitke. Danes hočemo radi jasnosti pokazati, kako JSZ v »Delavski pravici« v zadevi volitev obratnih zaupnikov bije sebe po zobeh. »Del. pravica« z dne 7. t. m. piše v članku: »Rezultati volitev zaupnikov z druge strani«, med drugim sledeče:

»V zadnji številki »Delavske pravice« smo priobčili rezultate volitev obratnih zaupnikov. Številčno razmerje napram lani se je znatno spremenilo. Marsikomu se je čudno zdelo, kako je mogoče, da bi slovenski Jugoras v razmeroma tako kratkem času v članstvu in tudi pri zaupnikih za toliko porastil. Skoraj isto velja za Narodno strokovno zvezo.

Takih zaupnikov, kakor sta jih volila Jugoras in NSZ bi se lahko izvolilo več tisoč. Seveda taki zaupniki v našem delavskem gibanju nič ne pomenijo. Vsak delavec namreč dobro ve, kaj in koliko more pomeniti zaupnik v delavnici, v kateri sta zaposlena dva pomočnika, od katerih je eden zaupnik drugi pa njegov namestnik. Mi smo vedno stali na stalšču, da zaupniki izvoljeni v obratih pod 10 delavcev nič ne pomenijo in je bolje, da se v takih delavnicah ne volijo.«

KAKO PA PRED VOLITVAMI?...

Tako piše glasilo JSZ po končanih volitvah. Pred volitvami pa je JSZ v svojih okrožnicah pozivala funkcionarje svojih organizacij naj prav povsod, kjer le morejo, izvolijo svoje obratne

zaupnike in je bolj kakor katerokoli drugo glasilo tudi »Delavska pravica« prinašala tozadevna navodila in celo članke. JSZ je takrat izrecno poudarjala naj postavijo obratne zaupnike tudi po obratih z izpod 10 delavcev, sedaj pa pravi, da taki obratni zaupniki nič ne veljajo.

»Delavska pravica« št. 17. od 20. IV. t. l. je napisala sledeči agitacijski članek:

Volitve obratnih zaupnikov v obratih z manj kot 10 delavci.

Na podlagi posebnih navodil je mogoče izvesti tudi volitve obratnih zaupnikov v onih obratih, v katerih je zaposlenih manj kakor 10 delavcev. Volilni postopek za volitev obratnih zaupnikov v teh obratih je zelo enostaven.

Krajevna skupina, ako pa ta ne obstoja, pa eden najstarejših delavcev v obratu, naj pismeno zahteva od Delavske zbornice potreben volilni material. To gradivo sestoji iz štirih izvodov enakih obrazcev, katere je točno izpolniti in enega od teh izročiti podjetju, dva poslati Delavski zbornici, enega pa si pridržati skupina ali dotični, ki bo izvedel volitve.

Ker je mnogo takih obratov, ki imajo manj kot 10 delavcev in tako morejo na podlagi tega postopka izvoliti obratnega zaupnika, opozarjamo vse skupine, naj v svojem okraju pregledajo teren in poskrbe, da bodo dotični delavci izvolili svojega obratnega zaupnika. Prav tako naj krajevne skupine sporoče naslove onih obratov, v katerih bi se volitve na navedeni način dale izvesti.

Tako pisanje »Del. pravice« nasprotuje samo sebi; tako si nasprotujejo tudi navodila in pisanje JSZ pred volitvami in po volitvah. JSZ je tudi v resnici delala tako, kakor je pisala v predvolilni borbi in je po marksistični okrožnici z dne 28. avgusta t. l. izvolila v obrati z od 5—10 delavcev 18

zaupnikov, v obratih izpod 5 delavcev pa 26 zaupnikov. Po isti marksistični okrožnici predstavljajo ti zaupniki 183 delavcev. Obratni zaupniki po številu 26, v obratih izpod 5 delavcev pa predstavljajo celih 65 delavcev. Torej so volili obratne zaupnike JSZ-arji tudi in celo v obratih izpod 3 delavcev.

Iz navedenega, pa tudi iz prakse JSZ v pretečenih letih je razvidno, da je JSZ vse storila, da bi na kakršenkoli način z velikim številom obratnih zaupnikov prikazala svojo številčno moč, da se ji pa to posrečilo ni.

BOJ ZZD JE ODKRIT IN POŠTEN.

Mi lahko rečemo, da so nas samo metode in pa agitacija nasprotnikov v volilnem boju v preteklih letih, kakor tudi v sedanjem, samo prisilile, da smo šli v volilno borbo z enakimi sredstvi, s kakršnimi so nas hoteli nasprotniki poraziti in smo tako postavljali svoje obratne zaupnike tudi v obratih izpod 10 delavcev. Mi smo v svojem glasilu pošteno prikazali svojemu članstvu in javnosti, koliko zaupnikov imamo izvoljenih v večjih obratih in koliko v manjših. Nam zaradi poštenosti našega volilnega boja ni bilo treba varati ne članstva in javnosti. Naša poročila in navodila si nikoli tako grdo medsebojno ne nasprotujejo, kakor si nasprotujejo poročila in navodila nasprotnikov in pa njihovo sedanje pisanje po njihovem porazu. Nas bi bilo sram, ko bi morali tako z lažmi braniti svoj ugled in ne bi marali za nobeno ceno, da nas bijejo po zobeh naši lastni članki in naša lastna navodila, kakor smo zadnjič to prikazali na marksistih in kakor to poudarja današnji članek za krščanske socialiste. Mi se zavedamo, da ima laž kratke noge in naše svoje borbe ne opiramo. Združeni nasprotniki pa menda tega ne vedo. To jim pa ne bo nič pomagalo.

Člani glavnega odbora Jugorasa pri ministru soc. politike

Člani glavnega odbora Jugorasa so obiskali ministra za socialno politiko, g. dr. Srdjana Budisavljeviča. Pri tej priliki je tov. Mitič, potem ko je g. ministra pozdravil, istemu obrazložil spremembe v delavskem pokretu naše države po nastanku Jugorasa ter zahteve Jugorasa glede revizije delavske zaščitne zakonodaje in pri tem naglasil, da so predstavniki URS-a v delavskih ustanovah vodili nespametno

in škodljivo politiko, zaradi česar je Jugoras tudi nastal. Z njegovim nastankom je življenje delavstva dobilo zopet smisel, kar najbolje dokazuje izvanredno veliko zanimanje za volitve delavskih zaupnikov s strani delavstva tekom tega leta.

G. minister za socialno politiko je sledil izvajanjem tov. Mitiča z veliko pozornostjo in izjavil, da bo vse upravičene zahteve Jugorasa podpiral.

Volitve obratnih zaupnikov v južni Srbiji

Na področju Delavske zbornice v Skoplju, so se vršile volitve obratnih zaupnikov v 55 podjetjih, v katerih je bilo izvoljenih 301 zaupnik, in sicer:

Jugoras ima 238 zaupnikov v 43 podjetjih URS ima 45 zaupnikov v 9 podjetjih Orns ima 10 zaupnikov v 2 podjetjih neopredeljeni 8 zaupnikov v 1 podjetju.

V tobačni postaji se volitve obratnih zaupnikov niso vršile, ker je tam deloma sezona končana in se bodo zaupniki zato volili šele v mesecu januarju 1940.

Konferenca zastopnikov delavskih zbornic

V torek, dne 12. t. m. je bila v Beogradu konferenca zastopnikov Delavskih zbornic, na kateri so se pretresala razna socialna vprašanja. Po konferenci je bila delegacija sprejeta pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje dr. Budisavljeviču. Ljubljansko Delavsko zbornico sta zastopala predsednik Delavsko zbornico sta zastopala Franc Preželi. Dne 11. t. m. sta bila sprejeta tudi pri gradbenem ministru dr. Kreku, kateremu sta poročala o delavskih razmerah v Ljubljani.

Tarifne akcije Jugorasa

Jugorasa sekcija kamnosekov v Beogradu je vodila akcijo za sklenitev kolektivne pogodbe za svoje člane, zaposlene v kamnoseških industrijskih in obrtniških obratih. Pogajanja so se vodila na inspekciji dela v prisotnosti inspektorja g. Jokića, zastopnikov delodajalcev, delavcev, glavnega odbora Jugorasa in Delavske zbornice. Končno je bila podpisana kolektivna pogodba, po kateri so se prizadetim delavcem mezde zvišale za 15 do 20 odstotkov.

Tudi podružnica Jugorasa v Kostanjici je pred kratkim sklenila s tamkajšnjo opekarno kolektivno pogodbo za opekarske delavce. Kolektivna pogodba predvideva 20 odstotno zvišanje mezd, urejen delovni čas, priznanje organizacije itd. Mezdo gibanje je nastalo vsled akcije opekarskih delavcev v Beogradu, katerih pokret je razgibal delavce v še nekaterih drugih opekarnah.

Stavbinski delavci v Beogradu, ki so organizirani v Jugorasu so istotako začeli akcijo za sklenitev kolektivne pogodbe. Dosedanja pogajanja so sicer bila brezuspešna v kljub prvi poravnalni razpravi, vendar izgleda, da bo to vprašanje rešeno v najkrajšem času.

Marksizem pod kladivo!

Kataloniji. Brigada Francozov, Poljakov, Italijanov, Nemcev in naš bataljon, kateri je bil sestavljen iz Jugoslovenov in Čehov. Vsi smo se spravevali, zakaj ne gredo vse sile naenkrat v napad, ker bi tako sigurno pognali sovražnika v beg. Nasprotno se je poslalo, ko je bila tema, od vsakega bataljona samo po eno kompanijo z ročnimi granatami v napad. Ko so se približali sovražnikovim rovom, so zmetali bombe, potem pa nazaj. Za beželi pa se je usula ploha krogel. Skoro vedno je ostala nad polovico ubitih, ali ranjenih na polju. Čez nekaj minut je šla druga kompanija, potem tretja, to se je dogajalo celo noč. Neka naša je šla po dnevu, rečeno ji je bilo, da bo Garibaldijev bataljon izvršil napad ob isti uri ter da bodo oni samo fingirali napad. Naši s klici »Hura« tečejo proti nasprotniku, vdrl so v njihove rove in se prične bitka na nož. Obljubljenega napada ni bilo. Skoro vsi so bili pobiti. Statistika prikazuje, da je bilo prepeljanih od početka ofenzive, to je od 28. junija pa do 20. sept. 1938 preko Ebre 45.000 ranjenec. Koliko je bilo ubitih in začetih, se ni zvedelo. Mnenja pa smo bili vsi, da mnogo več nad to številko.

V naslednjih odstavkih piše, kar smo imeli tudi mi priliko čitati v naših dnevnikah, da so na angleško intervencijo obe strani, tako republika, kakor na Francovi strani, vsaj gotov del inozemskih dobrovoljcev s fronte odstranili z namenom, da jih pošljejo preko meje. Zbirali so se v posamezna taborišča po narodnosti.

(Se nadaljuje.)

Iz dnevnika španskega dobrovoljca

(Nadaljevanje.)

Jesenice, dne 2. sept. 1939.

Ametbla del Mar, 19. 8. 1938. V tem datumu opisuje med drugim dobesedno: »V teh dneh smo mnogo trpeli, največ radi tobaka. Preteklo je že 30 dni, odkar smo prejeli zadnjih 10 cigaret. Od komande, kjer se je stalno kadilo, smo dobivali odgovor, da je bil parnik s tobakom bombardiran, drugič, da je skladišče v Barceloni pogorelo, ali pa, da se je naš avtomobil s tobakom prevrnil itd.

Pripravljalo se je za bataljonsko fiesto (veselje), zato so nam že par dni odtegovali kruh, sladkor in mleko. Mišlili smo, da nam bodo ta dan zato postregli, bilo je pa ravno narobe. Ta dan je bila hrana najslabša, tudi vina ni smo dobili. Na velikem ravnem prostoru je igrala godba Garibaldija. Za ples je prišlo namreč z dvema avtomobila mnogo naročenih deklet iz Taragose. Sedele so skupaj s štabom bataljona in drugimi oficirji, za dolgo pogrnjeno mizo. Ta se je šibila pod steklenicami šampanjca in nam odtrganega vina. Manjkalo tudi ni slaščic, marmelade in raznega pečenja, vse odtrgano nam od naše hrane. Vsi pa so kadili francoske in angleške cigarete, seveda tudi dekleta, dočim mi nismo imeli niti prahu. Ko je bilo končano, smo na tistem mestu mi vojaki pobirali čike. Ko sem omenil političnemu komisarju Erdeljcu-u svoje mišljenje o našem

bratstvu in sodružju, je izjavil, do so oni oficirji, da imajo pravico, da se ločijo od nas. Ko ga vprašam, zakaj so povabili namesto bližnjih lačnih otrok, dekleta iz Taragose, katera je zelo daleč, mi odgovori kratko, da se to mene ne tiče, ter naj pazim, kaj govorim. Pozneje me je dal poklicati. Vedeli so, da sem jim s svojim poštenjem in pazljivostjo v njihovem delu nevaren. On me je pričel gladiti in hvaliti, ter da bom povišan, samo da moram opustiti to slabo navado, da se mešam mednje, ker da delam s tem demoralizacijo med tovariši. Kakor že parkrat, me je tudi to pot pripravljalo, naj vstopim v C. P. Jaz sem vedel, ako se jim podam in vpišem, potem ne smem več videti ne slišati, še manj pa govoriti o njihovi nepoštenosti in gnolobi. Odgovoril sem mu, da sem prišel v Španijo kot antifašist ter da sem sedaj vojak, in da se nočem ukvarjati z nobeno politiko.

9. sept. 1938. Preko reke Ebre:

Opisuje fronto na tem kraju. Med drugim piše: »Drugi dan pred večerom nas pride iskat motorist, naložimo avtomobile in zopet nazaj skoro do Mora del Ebro, odkoder krenemo po drugi cesti za svojim bataljonom proti hribovju — nečitljivo. Nekatere se odcepimo od ceste na slabo kolovozno pot. Na obeh straneh se dvigajo precej visoki griči, kateri se združijo na koncu v dolino. Blizu kraja se ustavimo in in izločimo pod drevesa municije. Od komandanta in komisarja smo dobili pod nos, da smo saboterji, ker nismo pri bataljonu, ki je že v pozicijah in in brez municije. Čeprav smo mu do-

kazovali, da je on izdal naredbo, naj čakamo v Arcu, celo pri katerih kilometrih. Nič ni pomagalo. On je bil komandant, mi pa vojaki, obveljalo je pri njegovi laži. Po njegovi naredbi smo napravili štiri municijska skladišča, glavno spodaj, v sredini dve in na vrhu pri bataljonu eno. Artilerija nas je stalno obstreljevala, kako tudi aviacija. 18. sept. izgubimo svojega slovenskega tovariša Grebenca Franceta, zadet je bil od drobca granate. V glavnem punktu se je oglasil neki oficir Romun, da se mu popravi revolver. Na vprašanje, če je cev prazna, odgovori z da. Neki vojak — ime je nečitljivo — ga vzame v roke in brez skrbi pritiska na pero, revolver je bil nabit in krogla je šla skozi trebuh Pegera Miha, Slovenca. Odpeljali so ga v bolnico in mu življenje rešili. Njegova sreča, da je imel prazna čreva — od lakote — drugače bi bile posledice hujše. V našem bataljonu smo imeli oficirje, ki se niso prav nič razumeli na revolverje in ostalo orožje in so jih nosili moštvo v čiščenje in polnjenje.

22. septembra 1938.

Opisuje glede vojskovanja med drugimi tudi sledeče zanimivost:

»Malo pred Mora del Ebro v neki so teski se ustavimo. Tu je bilo domenje-zbirališče našega bataljona. Do sedaj se nas je zbralo od 700 le 80. Nekaj je še raztresenih, ubitih ali po bolnicah.

Kako so na moderen način hoteli uničiti nas internacionalce, se vidi iz tega, kako so organizirali napade. Na tem najhujšem odseku so bile zbrane vse Inter. Brigade, kar jih je bilo v

Naša borba - naša rast

Vsemu delavstvu Kranjske Industrijske Družbe!

Jesenice 9. sept. 1939.

Pod gornjim naslovom sta podružnici Narodne strokovne Zveze Jesenic in Javornika izdali med delavstvo KID lepak, v katerem se prikazuje delovanje Narodne strokovne Zveze. Iz besedila v tem lepaku se da jasno razumeti, da je edino Narodna strokovna Zveza ona, ki se briga za položaj delavcev pri KID.

Nič nimamo proti, če se kaka organizacija poslužuje agitacije za pomnožitev svojih vrst potom letakov. To se je že na Jesenicah večkrat dogajalo in se bo še. Vprašanje je samo s kakšnim uspehom, ker delavstvo samo v vsakodnevnih opazovanjih delovanja organizacij dovolj ostro zasleduje in si ustvarja svoj vtis. Lepak pa je tudi po svoji vsebini neresničen.

Trdi se v lepaku, da je Narodna strokovna Zveza predlagala ustanovitev posebnega pokojninskega sklada za delavstvo KID, ki je stopil v veljavo 1. januarja 1938 in katerega uspeh že uživajo upokojeni delavci. Iz kronike razprav za sklenitev sedaj veljavne pogodbe v letu 1937 pa je razvidno, da je ta pokojninski sklad nastal na zahtevo, oziroma predlog ravnateljstva KID samega, ki se je na ta način izognila plačevanju stanovanjskih doklad. Narodna strokovna Zveza vendar ne bo zanikala dejstva, da so bile SMRJ, JSZ in NSZ združene, da so sestavljale in predlagale skupno enotne protipredloge. Mi smo v stanu iz stenografskega zapisnika iz teh razprav v kolikor se nanaša na ustanovitev tega lokalnega pokojninskega sklada napisati prav v potankostih. Na razpravi dne 12. II. 1937, na kateri so bili za podjetje navzoči: zastopnik Zveze industrijev in podpredsednik upravnega sveta KID g. Praprotnik, za Inspekcijo dela pa g. ing. Baraga, se je reševalo še ostale sporne točke, tako tudi glede stanovanjske doklade.

G. ing. Petrovič: Stanovanjskih doklad ne bomo dajali več, mi bomo tisti denar dali v penzijski fond, sicer lahko predlagate, kam bi ta denar dali, če veste kaj pametnejšega.

Noč Albin za JSZ: Tukaj je vprašanje, če ta denar lahko rabimo za kaj drugega.

G. inspektor: Jaz mislim, da samo za izboljšanje pokojnin, pa o tem danes ne bomo govorili.

G. Petrovič: (ponovi isto kot prej). V načelu izjavljam: Tisti denar, ki bi ga sedaj dali v stanovanjske doklade, hočemo dati v penzijski fond; če pa veste kaj bolj pametnega, povejte. Mogoče ste iznajdljivi.

G. Noč Albin za JSZ: Predlagam glede stanovanjskih doklad: naj se plačajo de-

lavcem v sedanji obliki, dokler se drugače ne sklene.

G. Praprotnik: Ne, mi bomo to nakladali, dokler se drugače ne odloči.

G. Kralj za SMRJ: Ljudje bodo mislili, da to ni pravično, saj veste, kako je, če ljudje ne dobijo denarja v roke.

G. Praprotnik: (Kralju). Vi ste na en način tako pravični in socialno čuteči, na drugi strani pa niste za izboljšanje starostnega zavarovanja.

Ker so vse tri organizacije imele medsebojen sporazum, je podan dokaz, da je bila tega mnenja tudi NSZ, ker temu ni na razpravah ugovarjala. Resnica pa je ta, da se je ZZZ zastopstvo predlogu tovarne pridružio, ko se je uvidelo, da drugače tega denarja ne moremo boljše izkoristiti. V kasnejših razpravah so tudi ostale tri organizacije na predlog tovarne pristale in tako je bil ta fond ustanovljen in mu bila ustvarjena takoj delna finančna podlaga iz zneskov naslova stanovanjskih doklad.

V lepaku se dalje trdi, da je delavstvo v letu 1938 sorazmerno malo prispevalo in sicer samo nekaj čez tristo tisoč dinarjev. O tem je poročal na sličen način tudi pred nedavnim »Tovarniški vestnik«. Mi bi pa opozorili voditelje pri NSZ, da to bržkone ne bo držalo. To se da hitro ugotoviti, če zastopniki NSZ poiščejo iz svojih arhivov znesek, o katerem se je za časa razprav mnogo govorilo, koliko KID daje mesečno za stanovanjske doklade. Kakor lepak sam trdi, je ta znašala v letu 1937 — 457.380 din. V tem znesku so sicer vštete tudi obresti. Ne smemo šteti samo ta procent zavarovanega kategorijskega zaslužka, ki ga delavstvo plačuje glasom pravil, temveč moramo, če hočemo biti dosledni, vzeti v obzir tudi znesek stanovanjske doklade, katerih delavci danes ne prejema.

Priznamo velikodušnost KID, ko s svojimi letnimi dotacijami omogoča, da gre sklad v veliko dobrobit upokojenega delavstva lepo nemoteno naprej. Kar se tiče dva milijonskega zneska, ki ga KID letno po dvesto tisoč plačuje za gradnjo nove bolnice, da bi bil povečal bolniškega zavarovanja čim bolj likvidiran, pa je stvar sledeča: Na skupščini krajevine Bratovske skladnice, ki se je z gradnjo nove bolnice mnogo bavila, naj bi se našel nek način, da bi del bremena prevzela tudi KID. To je bila iniciativa za poznejše razgovore s KID ni iznesla NSZ, temveč že dotična skupščina. Ta stvar pa je bila izpeljana na sličen način, kakor bednostni sklad. Gospod Uratnik, kot tajnik Delavske zbornice v Ljubljani, je delal na tem, da se Trbovelj-

skim rudarjem, ki so takrat mnogo praznovali in so bile redukcije v stotinah, na nek način pomaga, in je prišel na misel ustanovitve bednostnega sklada, da bi ostalo delavstvo tako pomagalo rudarjem. To akcijo pa so mu ljudje pod bivšim režimom na banovini izvzeli iz ust in ustanovili bednostni sklad, ki ga imamo še danes, samo s to razliko, da se denar uporablja v drugačne svrhe in namene, kakor je pa oče tega sklada, imel prvoten namen. Povedati je treba tudi to, da so pri stvari sodelovale vse delavske organizacije enako. Če bi se podjetje temu zoperstavilo, ne bi bil to neuspeh ene, ampak vseh organizacij. Napačno je in nepravilna agitacija, če se kdo danes hvalisa s tem, da je to njegova zasluga. Največja zasluga, kar bomo si iskreni, pa priznajmo, je na strani KID, ko je s svojo dobrohotnostjo želje delavskih predstavnikov upoštevalo in si jih osvojilo.

Tudi pri vseh ostalih akcijah so sodelovale vse organizacije po svojih zastopnikih in menimo, da vodstvo NSZ ne bo trdilo, da je to gibanje edino njen uspeh. Trdi se v lepaku, da se je edino Narodna strokovna Zveza postavila v bran zadnjim redukcijam. Mi pa imamo v rokah pismo, ki ga je ravnateljstvo KID v letošnjem poletju v zvezi z intervencijo od naše ZZZ poslalo na neko važno mesto v Beograd. V dokaz, da so take trditve neresnične, bomo iz omenjenega pisma citirali sledeče:

»Dokončno redukcijo bi morali praviloma izvesti še pred zimo lanskega leta. Vendar pa smo na intervencijo Vaših političnih merodajnih faktorjev prekinili in jo kljub znatnim žrtvam zavlekli do konca marca letošnjega leta.«

Organizacija ZZZ si je, to si upamo trditi, ker smo v stanu dokazati, silno močno prizadevala, da vsaj preko zime obvaruje delavstvo brez razlike, ali je organizirano pri nas ali ne, nezaposlenosti. Nešteto ustmenih in pismenih intervencij, bodisi samo na KID ali po svojih političnih predstavnikih, je bilo vsled tega izvršenih.

Mi se o vsem tem našem delu, ki ga vršimo, ne hvalimo, in bi tudi danes tega ne povedali, če ne bi bil izšel ta lepak, o katerem ima resnično vse delavstvo vtis, da je to samo način agitacije za organizacijo.

Trbovlje

Zahvala. Ker so znani dogodki tudi v naših revirjih napravili nekoliko zmešnjave, se šele sedaj zahvaljujemo v svojem kakor tudi v imenu žalujočih po pokojnem tovarišu Vrtačniku Matiji vsem, ki so kakorkoli izkazali svoje sožalje in podporo. Vsem tovarišem: Bog plačaj!

Vsem tovarišem, ki so odšli na orožne vaje, kličemo: na veselo in skorajšnje svidenje!

Sestanek zaupnikov se vrši v soboto, 16. t. m. ob pol 7. uri popoldne v društvenem domu, soba št. 9. Pridite zanesljivo!

okleneta svojih stanovskih organizacij ZZZ in Kmetске zveze, katere so nam tudi poročila končnih zmag, za katere se borimo, Zveza združenih delavcev, ki dosledno izvršuje oporoko našega velikega genija dr. Kreka, ima v bistvu iste osnove in zasleduje tudi iste cilje kot naša stanovska organizacija Kmetске zveze. Obe organizaciji pa naj še bolj tesno poveže zavest, da imamo skupnega narodnega voditelja dr. Korošca, ki je za slovenski narod že veliko storil, za njega veliko trpel in ki nam je tudi porok boljše in lepše bodočnosti. S tem pozdravljam v imenu ZZZ vaš lep, mogočni tabor, kateremu želimo mi slovenski delavci obilo blagoslova in mnogo uspehov.

Z viharnim odobravanjem je pač naš kmetски stan pokazal, da smo mu mi delavci, organizirani v ZZZ, najbolj blizu, najbolj sorodni in najbolj pri srcu.

V imenu občine Sv. Lenart je pozdravil tabor tamošnji trgovec g. Hrastelj. Kot zadnji govornik pa je nastopil načelnik Kmetске zveze in bivši poslanec g. Brodar, ki je govoril o nalogah, pravicah in dolžnostih kmetskega stanu, nakar je bil lepo uspel tabor zaključen s himno »Hej Slovenci«. Popoldne pa je bila uprizorjena na prostem igra »Slovenskega kmeta povest«, katera je dosegla svoj moralni in gmotni uspeh.

Domače novice

ZA ROJSTNI DAN NJ. VEL. KRALJA PETRA II.

sta izročila čestitke tov. predsednik centrale ZZZ France Preželj v imenu ZZZ in tovariš predsednik DZ Viktor Kozamernik v imenu Delavske zbornice gospodu banu dr. M. Natlačenu.

SPORAZUM

Sporazum, ki je bil sklenjen na Bledu, je še vedno v ospredju zanimanja, zlasti med Hrvati in Srbi. Banovina Hrvatska je že začela delovati ter so se ugodne posledice sporazuma že javno pokazale prav v teh dneh. Ko je vsa država nad vse slovesno obhajala rojstni dan mladega kralja Petra II., se je v tem pogledu zlasti postavila Hrvatska. Na kraljev rojstni dan so bile v zastavah vse hiše v Zagrebu. Vsi zasebniki so izobesili hrvatske zastave, medtem ko so z javnih poslopij vihrale državne in hrvatske zastave. Hrvatski ban je kralju Petru II. poslal brzojavno čestitko. — Ob tej priliki in v zvezi s sklenjenim sporazumom, je vlada izdala obsežno amnestijo, to je pomilostitev vseh političnih krivcev in kaznjencev. Ko piše o tej pomilostitvi, pravi glavno belgajsko glasilo JRZ »Samouprava« med drugim v svojem uvodnem članku tudi to-le: »Poleg tega je vlada narodnega sporazuma z amnestijo pokazala tudi svoje prizadevanje, da bi čim prej izvedla v življenje sklenjeni sporazum, ki vsej državi ter vsem Srbom, vsem Hrvatom in vsem Slovincem zagotavlja pogoje za boljše življenje kakor pa so ga bili doslej deležni.« — Želimo torej tej vladi sporazum, ki so se Slovenci pod svojim voditeljem dr. Korošcem zanj nad 20 let borili, da bi v korist državne skupnosti ter skupne moči ta sporazum čim prej izvedla v blagor Hrvatov, Srbov in Slovencev!

SEJA BANOVINKEGA ODBORA JRZ V LJUBLJANI

V nedeljo, dne 10. septembra je v Ljubljani pod predsedstvom g. dr. Antona Korošca zasedal plenum banovinskega odbora JRZ za dravsko banovino. Po izčrpnem poročilu o notranjem in zunanem političnem položaju je odbor pretresal in sklepal o vsem, kar je potrebno za prenašanje kompetenc za posamezne banovine v smislu »Uredbe o razširitvi predpisov Uredbe o banovini Hrvatski na ostale banovine« z dne 26. avgusta 1939.

Banovinski odbor JRZ izraža živo željo, da se v teh pomembnih in težkih časih vsi Slovenci zedinijo v trdni disciplini na delo, da se priznana pravica o organizaciji banovin in prenosu kompetenc začne čim prej realizirati v naši banovini.

IZPLAČILO VLOG

Vlada je izdala posebno uredbo, s katero ureja izplačila vlog pri denarnih zavodih, posojilnicah in hranilnicah. Hranilne vloge na knjižicah in tekočih računih se bodo izplačevale do 5000 dinarjev takoj, do 20.000 dinarjev na enomesečno odpoved, do 50.000 din na dvomesečno odpoved. To je bilo v sedanjih časih potrebno ukreniti, ker se ljudje brez potrebe preveč plaše, kar je v škodo njim samim in tudi gospodarstvu.

KRANJSKA VAJENIŠKA POČITNIŠKA KOLONIJA:



Vajenci pri kosilu.

ZZD pozdravlja tabor KZ pri Sv. Lenartu

V nedeljo, dne 3. septembra se je vršil v Sv. Lenartu v Slov. goricah veličasten kmetски tabor, katerega je priredila okrajna organizacija Kmetске zveze v Sv. Lenartu. Tabora so se udeležili tudi odlični prijatelji kmečkega in delavskega stanu: ban dr. Marko Natlačen, minister na razpoloženju Snoj Fr., bivši sen. dr. Schaubach Fr., bivša poslanca Kranjc Marko in Žebot Franjo, dr. Leskovar Josip in drugi. Hitro po deveti je krenil sprevod skozi trg, ki je bil okrašen z državnimi zastavami, na prostorno dvorišče pred Prosvetno dvorano, ki se je kmalu napolnila. Pestrost sprevoda so tvorili konjeniki, narodne noše, igrate so tri godbe, množica pa je vzklikala dr. Korošcu, banu, ministru Snoj in drugim, dokler se ni pričelo sve-to opravilo na prostem.

Ob deseti uri je imel v srce segajoči govor znani prijatelj kmetov in delavcev duhovni svetnik Franc Gomilšek. Sv. maša pa je daroval domači g. kaplan Vodeb ob petju ljudskih evharističnih pesmi. Po maši je bila blagoslovitev prapora mladinske Kmetске zveze, kateremu sta botrovala bivši poslanec Franjo Žebot in soproga bivšega poslanca Spindler-ja. Ob tej priliki je imel boter g. Žebot govor, v katerem je pozival kmetско mladino, naj se pridno zbira pod tem praporom, ki naj jih vodi od zmage do zmage. Za tem se je pričelo ljudsko zborovanje, katerega je vodil bivši poslanec Spindler. Iz tabora so se odposlale vdanostne brzojavke kralju Petru II., knezu namestniku Pavlu, pozdravni brzojavki pa našemu voditelju dr. A. Korošcu in novemu kmetijskemu ministru Cubrilo-ju.

Med viharnim vzklikanjem je stopil na govorniško tribuno ban dr. Natlačen, ki je čestital kmetски mladini, da je dobila nov prapor, pod katerim se bo odslej zbirala. Glede sedanjih dogodkov je g. ban izvajal:

Ako pri sosedu gori, je naša dolžnost, da branimo svojo domačijo, da se ta požar ne prenese na njo. Mi imamo modrega krmilarja, ki vodi našo državo in katerega ceni vsa Evropa. Imejmo zaupanje v njega, v vodstvo naše države, v vlado narodnega sporazuma, kateri bodo vse storili, da nas požar ne bo zajel. Zaupajmo pa tudi naši vojski, ki bo storila svojo dolžnost in obranila našo zemljo, zaupajmo tudi našemu preizkušnemu narodnemu voditelju dr. Korošcu ter ostanimo mirni kakor doslej. — Množica je poplačala govor g. bana z viharnim aplavzom, nakar je godba intonirala državno himno.

Kot drugi je govoril minister n. r. gospod Snoj o gospodarstvu, kulturi kmetskega stanu ter o sporazumu med brati Srbi in Hrvati. V prihodnjih tednih se bo pričelo graditi tudi samoupravo Slovenije, pri kateri bodo sodelovali tudi zastopniki kmetskega stanu. Tudi njega so navzoči nagradili z vzklikanjem ter se mu tako zahvalili za njegovo delo, ki ga je vršil vedno v prid kmetiskemu stanu.

Nato je govoril predsednik kmetijske zbornice g. Steblovnik, ki je omenjal med drugim, da še nikdar ni bilo naše kmetijstvo tako vpoštevano kot ravno letos. To priča tudi naša kmetijska razstava na ljubljanskem velesejmu.

Nato je pozdravil v imenu Zveze združenih delavcev tabor tov. Mastinšek, ki je izvajal: »Odkar ni več med nami našega nesmrtnega voditelja dr. Janeza Evangelista Kreka, se pač ni vršilo po naši lepi slovenski zemlji toliko zborovanj in toliko taborov, praznikov našega veselja, kot ravno zadnji dve leti. Na teh zborovanjih in taborih pa sta po večini tudi zborovala in taborila slovenski delavec in slovenski kmet, ki tvorita danes tudi večino prebivalstva slovenskega naroda. Bolj kot kdaj koli je potrebo, da se ti dve močni armadi

Delavska zbornica za rudarje

Na podlagi na prvi skupščini Delavske zbornice dne 15. aprila 1939. sprejetega predloga, da naj se v okviru zbornice osnuje poseben odsek za rudarje, je naša Delavska zbornica izdelala osnutek pravilnika rudarskega odseka, ki naj bi napravil načrt za svoje bodoče delo na prvi seji odseka ter reševal o uvedbi uradnih dni rudarskega odseka v centrih rudarskih revirjev. Osnutek pravilnika »Rudarskega odseka« Delavske zbornice v Ljubljani se glasi:

Čl. 1.

Rudarski odsek pri Delavski zbornici v Ljubljani sestavljajo:

1. Vsakokratni predsednik zbornice, kot predsednik odseka.

2. Štirje člani, katere imenuje upravni odbor zbornice izmed članov in namestnikov članov plenuma — rudarskih delavcev in nameščencev — odnošno iz vrst rudarskih strokovnih organizacij, vendar morata biti vsaj dva člana odseka iz vrst članov odnošno namestnikov članov plenuma.

Čl. 2.

V delokrog rudarskega odseka spada:

1. Proučevanje in razpravljanje osnutkov, zakonov, uredb in pravilnikov, ki se tičejo rudarskih delavcev in nameščencev.

2. Zbiranje podatkov o položaju rudarjev na območju Delavske zbornice v Ljubljani in sestavljanje iniciativnih predlogov za izboljšanje položaja.

3. Sodelovanje pri mezdnih akcijah v okviru vloge posredovalca, zlasti pa zbiranje gradiva za podprtje stavljenih zahtev.

4. Ustvaritev čim tesnejših stikov med rudarji in Delavsko zbornico.

Čl. 3.

1. Rudarski odsek je posvetovalen organ zbornice in postanejo sklepi pravomočni, čim jih odobri upravni odbor zbornice.

2. Seje sklicuje predsednik pismeno v smislu določb čl. 4. tega pravilnika, administrativne posle pa vodi in pripravlja potrebno gradivo referent, ki ga odredi upravni odbor zbornice.

3. Seja je sklepčna, ako sta poleg predsednika prisotna vsaj še dva od-

sekova člana. O sejah se vodi zapisnik, ki se predloži upravnemu odboru v odobritev.

Čl. 4.

Rudarski odsek se sestaja na sejah:

1. Redno:

- a) en mesec pred skupščino glavne Bratovske skladnice,
- b) en mesec pred redno skupščino Delavske zbornice,
- c) pred zasedanjem parlamenta, ko se začne proračunska debata.

2. Izredno:

- a) kadar smatra to za potrebno predsedstvo zbornice,
- b) kadar to zahtevajo 3 člani odseka z navedbo dnevnega reda in se predlagane točke ne bi dale rešiti potom referendumu.

Čl. 5.

Člane odseka postavlja in razrešuje upravni odbor Del. zbornice. Funkcija člana odseka je častna in ne dobi, razen od skupščine odrejenih trošnin, za svoje delovanje nikake nagrade.

terem je govoril tov. Košnik iz Ljutomer. Priprave za ustanovitev vodi agilni tov. Krojs Alojz, ter bo tudi tukaj ob skrajnem severnem mejnem pasu kmalu utrjena postojanka naše stanovske in narodne skupnosti.

ŠTRIGOVA

Dne 8. septembra se je vršil pri nas ustanovni občni zbor podružnice viničarjev za Medjimurje, ter bil izvoljen novi odbor. O nalogah organizacije in nje pomenu je govoril tov. Košnik.

LJUTOMER

Vsem delegatom podružnic in vsem udeležencem, ki so vabljeni na občni zbor S. Z. V. — ZZZ, ki se vrši 17. septembra t. l. v Ljutomeru, sporočamo, da se isti vrši v mali dvorani Katoliškega doma v Ljutomeru ob 9. uri popoldne s istim sporedom, kot je bilo javljeno v »Slovenskem Delavcu« in okrožnicah. Na občnem zboru bo med drugim govoril tudi tovariš Rozman Peter, zato vabimo tudi vse ostale člane iz bližnje okolice Ljutomer, da se udeležijo občnega zbora. Vabi načelstvo.

Ljubljana — gradbeni

V nedeljo 3. t. m. se je vršil v dvorani Delavske zbornice sestanek gradbenega delavstva ZZZ. Kljub težkemu ozračju je bil sestanek dobro obiskan. Sestanek sta vodila tov. Kralj in tov. Pirih.

Na sestanku smo obravnavali osnutek nove stavbinske kolektivne pogodbe, ki ga je sestavilo vodstvo ZZZ. Po živahni debati smo si bili vsi edini, da je ZZZ osnutek dobro sestavila. Mnenju tov. predsednika, da ni nihče drugi kriv današnjega težkega položaja slov. delavstva, kot mi sami, ki smo dolga leta dajali svoje zaupanje tujim, za celotni narod škodljivim laži-delavskim organizacijam in njihovim voditeljem, ki so izrabljali zaupanje delavstva v svojo korist, se mora pridružiti vsak pošten narodni katoliški misleč delavec.

Zastopnik centrale tov. Pirih nam je v globokih, jedrnatih besedah, ki jih zna tako razumljivo izraziti, objasniti smernice, ki vodijo ZZZ od zmage do zmage.

Obljubljamo, da bomo ostali vedno močan člen v verigi ZZZ.

Viničarji

ZAVRČ V HALOZAH

Dne 3. septembra se je vršilo pri nas v novem Društvenem domu lepo uspešno zborovanje viničarjev, na katerem je govoril tov. Košnik iz Ljutomer. Kljub vsem oviram se organizacija hitro širi ter bo kmalu ena najmočnejših postojank Strokovne organizacije viničarjev. Vložena so pravila društva, ter dela pripravljali novi odbor z vso vneto, da bo organizacija zajela prav vse viničarje naše župnije.

SV. JAKOB V SLOV. GORICAH

V nedeljo 3. septembra se je vršilo pri nas ustanovno zborovanje viničarjev, na katerem je govoril okrožni tajnik tovariš Ferk iz Maribora. Zborovanje je lepo uspešno ter se je izvolil pripravljali novi odbor z tov. Žmavcem na čelu, ki je vložil pravila društva ter vodil vse priprave, da se bo organizacija lepo razvijala.

MARIJA SNEŽNA

V nedeljo 10. septembra se je vršil v šoli sestanek viničarjev za ustanovitev podružnice viničarjev za teritorij občin Vratji vrh, Lukavci, Gor. Cmurek, na ka-

Neupravičeno veselje

Vlada se je spremenila. Pa ne prvič! Februarja se je tudi. Februarja smo bili vladne izpremembe veseli. Februarja so jo bili veseli tudi nasprotniki. Napovedovali so novo dobo, pričakovali so zlatih časov — zase seveda — doživeli so polomijo.

Vlada se je zopet spremenila. Notranji režim se je spremenil. Spremembe se veselimo mi, veselijo se jo vsaj po njihovem pisanju sodeč tudi naši nasprotniki. Zopet je prišla nova doba, zopet se jim bližajo zlati časi. Prav za prav so že tu, prišla bo zopet polomija zanje.

Nov režim, nova vlada je samo majhen pojav na dvajsetletnem delu naših najboljših za reorganizacijo države, za samoodlobo narodov v njej. Majhen pojav je velike volje, ki hoče končno v vsakem narodu sama odločevati o njegovi usodi in njegovih smereh.

Mi smo v tem oziru demokratije. Srbi naj zgradijo svojo hišo po svojem okusu, Hrvatje naj postavijo svoj dom kakor si ga sami hočejo, mi Slovenci hočemo za svojo lepo domovino enako pravico samoodločbe. Sporazum in nov režim po njem je samo rahlo znamenje, da to naše stališče prihaja do končnega uveljavljanja in je obenem ključna vsem tistim smerem, ki so se skozi pretekla desetletja vezale pri nas doma proti lastnemu slovenskemu narodu in proti njegovi samostojni usmeritvi z nasprotniki tega hotenja. Pri nas so to delali na političnem polju ljudje z liberalno kapitalističnega tabora, na strokovnem polju pa so jim zvesto sledili razni laži nacionalni pokreti, ki so se v isti sapi v to svrhu za zatiranje naše lastne slovenske narodne in tudi delavske stanovsko pokretaške svobode zvezali zoper nas z najhujšimi internacionalisti, marksisti vseh barv.

Nov režim, nova vlada je tu. Nam nasprotni pokreti so s sporazumom, ki je režim in vlado spremenil, porazili prav v svojih temeljih. Prav bližnja bodočnost bo pokazala, da so se zamajali njihovi temelji in da se bo njihova stavba skoro porušila do tal.

Naši nasprotniki pa se v svoji nevednosti in kratkovidnosti kljub temu veselijo zlatih časov, ki naj jutri zanje pridejo.

Smisel sporazuma je ta, da bo slovenski narod kakor hrvaški in srbski v zadevah, ki niso nujno skupne, sam odločal v skladu s svojo kulturno, versko in prosvetno usmeritvijo ter s svojo socialno strukturo. Skladnost delavskega pokreta z ostalimi narodnimi gibanji smo poudar-

Za učinkovito kolekt. pogodbo mizarjev

V zadevi sklenitve enotne kolektivne pogodbe odnošno predpisa tarifne lestvice za mizarstvo stroko v dravski banovini, je kr. banska uprava glede možnosti kazenskih sankcij za kršitve pogodbe zavzela sledeče stališče:

»Uredba o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodništvu, ne določa kazni za kršitev kolektivnih pogodb. Kazen predvideva uredba le za kršitve minimalno mezdnih predpisov.

Tarifna lestvica pa se predpiše le, če do sklenitve kolektivne pogodbe bodisi v celoti, bodisi deloma, ni prišlo v roku, ki ga je odredil ban.

V kolikor se torej stranki ne bi mogli zediniti na podpis kolektivne pogodbe, katere predmet bi bila zgolj določila o mezd, niti po pozivu kr. banske uprave, predpiše tarifno lestvico ban. Ta lestvica je potem za celo dotično stroko v banovini obvezna in se nje kršitve kaznujejo po uredbi.

Seveda je zakonito podana možnost predpisa tarifne lestvice tudi takrat, če sta se obe prizadeti pogodbeni stranki sicer sporazumeli glede višine mezd, ki naj tvorijo vsebino kolektiv-

jali samo mi, samo mi tudi vodimo strokovni pokret tudi tako kakor to zahtevajo samobitne narodne osnove, samo naš program je v skladu s celotnim slovenskim narodnim programom. Samoodločevanje slovenskega naroda v njegovih lastnih zadevah pomeni zato končen poraz nam nasprotnih strokovnih pokretov in pomeni našo končno zmago. Neupravičeno je zato veselje naših nasprotnikov, naše pa je utemeljeno.

ne pogodbe, vendar pa iz tega ali onega vzroka pogodbe v določenem roku ni sta sklenili odnošno podpisali. V tem slučaju morajo biti predmet take kolektivne pogodbe le mezdna določila, ker le nanje se nanaša predpisana tarifna lestvica. Vsa druga določila pa, ki se ne tičejo mezdnih pogojev in ki naj bi se po želji strank uredila s kolektivno pogodbo, bi morala biti vsebovana v posebni samostojni kolektivni pogodbi. Te pogodbe v smislu obstojnih zakonitih določil ni mogoče zaščititi s posebno kazensko sankcijo in so kršitve posameznih določil take pogodbe kaznjive le takrat, če in kakor to določa individualni zakoniti, odnošno pravni predpis.

Naša Delavska zbornica je posredovala pri zbornici za TOI, da se določi čim krajši rok za posvetovanje delodajalskih združenj in bo že koncem septembra aktualno vprašanje ali so delavske strokovne organizacije izpolnile pogoje za predpis tarifne lestvice.

Zaradi tega pozivamo ponovno vse naše krajevne organizacije, da tekem prihodnjih dni pobirajo čim več podpisov mizarjskih pomočnikov.

Svet v frontah

NEMČIJA — POLJSKA

Vsled močnega pritiska nemških čet so se morale poljske čete povsod umikati silnemu pritisku nemških motoriziranih oddelkov in kloniti silni številčni premoči nemških vojsk.

V prvih dneh borbe je bil pritisk na Poljake najhujši v dveh smereh: v poljsko Gornjo Šlezijo in v koridor. Ob koridorju je bila bitka zelo huda za Tczew (Tirschau), ki so ga nemške čete zavzele in tako vdrla v koridor. Na jugu pa je 3. septembra padla Čenstohova, nakar so nemške čete vdrla v Gornjo Šlezijo. Dne 4. septembra so padle Katowice in 5. septembra so nemške čete vkorakale v Krakov, slavno mesto poljske zgodovine. Borba za Krakov ni bilo, ker so Poljaki sami objavili pojasnilo, da mesto ni bilo utrjeno in da v mestu ni nobene industrije, pač pa toliko umetnostnih in slavnih spomenikov poljskega naroda, da ga niso mogli razdejati z vojnimi operacijami. Nemške čete so začele vdirati proti Varšavi tudi s severa iz Vzhodne Prusije in v prvih dneh zasedle Mlavo. Iz te smeri so nato nemške čete prodrle do Pultuska, ki je 40 km od Varšave.

Po končanih 10 dneh sovražnosti so se poljske čete nahajale na črti, ki ima dva velika kraka. Zgornji krak se začne pri Suwalkiu, na meji med Poljsko in Vzhodno Prusijo, spodnji krak pa se v glavnem drži srednjega toka Visle. Na tej ogromni fronti, ki je dolga približno 700 km, se nahajajo poljske čete pred rekami Bug, Visla in San.

Borbe so zlasti hude na severu v pokrajini Suwalkia, nato pa v središču pri ustju Buga v Vislo, v pokrajini Sierozka, Modlina in Varšave, na najbolj južni točki fronte pa na levi obali reke San. Najbolj nevarni so nemški napadi na severu, nekoliko manj nevarni pa napadi na najbolj južni točki bojišča.

Znano je, da so se vsi nemški strategji od Moltkeja sem radi posluževali taktike napada na sovražnika s kril. Zdi se, da skuša tudi sedanja nemška komanda uporabiti isto taktiko in istočasno izvršiti napade od severa in od juga. Toda tereni, na katerih mislijo oni razviti te napade, niso posebno ugodni za take vrste boje. Na severu v pokrajini Suwalkia prevladujejo veliki gozdovi in jezera. Nekoliko nižje na vzhodu se vleče znani gozd Bialovič, ki je največji gozd v Evropi. Vse te gozdnate in močvirne pokrajine predstavljajo velike ovire za uporabo motoriziranih enot, ki so — kakor znano — glavna sila nemških armad na tem bojišču. Na najjužnejši točki fronte v hribovitih predelih Karpatov pa so številne reke, rečice in potoki, ki režejo teren in otežujejo napredovanje nemških čet. Lahko se po vsem tem pričakuje tudi na tem bojišču močan odpor poljskih čet, ki se razen tega lahko opro na močan obrambni sistem pri Przemislu.

ZAPADNA FRONTA

Med Maginotovo in Siegfriedovo črto so francoske čete začele prodirati in je vzhodno od reke Saar prišlo do srditih bojev.

Na francosko ofenzivo so Nemci odgovorili s silovitimi protinapadi. Na odprtem polju so se bili strašno krvavi boji na nož. Francoske čete so vse nemške napade odbile, nakar so Francozi izravnali svojo fronto. Francozi so zasedli doslej 900 km nemškega ozemlja. Med drugim so Francozi v hudih bojih zavzeli tudi važno utrbo, ki je v sklopu Siegfriedove črte. Francozi so takoj na osvojenih postojankah postavili svoje težko topništvo, s katerim so začeli strašen ogenj na utrjene nemške postojanke, kakor tudi na zadaj ležeče ozemlje. Težko francosko topništvo je z novih postojank obstreljevalo železniške in druge prometne zveze v nemškem zaledju, važna železniška križišča ter nemške vojaške transporte. Boji še trajajo.

SOVJETSKA RUSIJA

Sovjetska vlada je sklenila poklicati pod orožje nekaj letnikov rezervistov, z namenom, da okrepi, kakor trdi uradno poročilo agencije Tass, obrambo države. Ta sklep je bil storjen v zvezi z vojno med Nemčijo in Poljsko, ki dobi v zelo širokem smislu značaj ogrožanja Rusije.

ITALIJA

Da hoče Italija res ostati nevtralna, dokazuje predvsem jasna volja njene vlade, ki hoče za vsako ceno, pravzlic zunanjim dogodbom, v državi zavarovati redno gospodarsko in javno življenje in vseh področjih. O tem priča dejstvo, da se promet, plovba, trgovina in industrija v Italiji razvija popolnoma normalno, da je Italija obnovila redne železniške zveze z vsemi sosedi in vzpostavila promet z Ameriko ter Afriko.